

GEFAD / GUJGEF 32 (2): 363-376 (2012)

**Sosyal Bilgiler Müfredatında Yer Alan "Çevre Sorunları"
Konularının Öğretiminde Karikatür Kullanımının
Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi**

**The Effect of the Use of Cartoons on Students' Academic
Achievement in "Environmental Problems" Issues in
Social Sciences Curriculum**

Ufuk KARAKUŞ¹, Tevfik PALAZ², Bahadır KILCAN³, Osman ÇEPNİ⁴

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara/TÜRKİYE, ukarakus@gazi.edu.tr

² Milli Eğitim Bakanlığı, Van Çatak Öğretmenevi, Van/TÜRKİYE, tevfikpalaz@gmail.com

³ Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara/ TÜRKİYE, bkilcan@msn.com

⁴ Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Karabük/TÜRKİYE, ocepni@karabuk.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmada, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde yer alan "Ülkeler Arası Köprüler" ünitesindeki çevre sorunları konularının öğretiminde karikatürlerin kullanımının öğrencilerin başarılarına etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu; Ankara ili Mamak ilçesinde bulunan Mehmetçik İlköğretim Okulunda 7. sınıfa devam eden deney grubunda yer alan 13 öğrenci ve kontrol grubunda yer alan 19 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak çoktan seçmeli 20 soruluk çevre sorunlarına yönelik başarı testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 17 paket programıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen araştırmanın bulgularına göre sosyal bilgiler dersinde çevre sorunlarının öğretiminde karikatür tekniğinin kullanımının öğrencilerin akademik başarıları artırdığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karikatür, Sosyal bilgiler, Akademik başarı.

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the effects of using cartoons in teaching environmental problems in "Bridges between Countries Unit" existing in Social Studies Course for 7th grades on student academic success. Working group of the study consisted of 13 students of 7th grade, who were in experimental group, from Mehmetçik Primary School in Mamak, Ankara and 19 students of 7th grade for control group. A 20-item multiple-choice test was used to gather data. The data

was analyzed by SPSS package program. Results indicated that the use of cartoons in teaching environmental problems increased students' academic success.

Keywords: *Cartoons, Social studies, Academic success.*

GİRİŞ

İlköğretimdeki temel derslerden birini oluşturan Sosyal Bilgiler Dersi, Türkiye’de çocukların demokratik bir Türk vatandaşı olarak haklarını ve sorumluluklarını bilmeleri, yaşamları boyunca karşılaşılabilecekleri problemler karşısında etkili çözüm yolları bulabilmeleri, geçmişleri ile bugünlerini daha kolay anlamaları ve geleceklerini planlamaları vb. birçok özelliği kazandırması bakımından önemlidir (Akdağ, 2009:3). Sosyal bilgiler dersini öğretmede öğretim programında yer alan hedeflerin göz önünde bulundurulması ve bu hedefleri gerçekleştirmek için uygun materyallerin seçilmesi gerekmektedir. Öğretme-öğrenme sürecinde materyaller, öğretimi desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Konuya ve amaca uygun olarak seçilmiş materyaller, öğretilen konuyu canlı hâle getirmekte, öğretim sürecini zenginleştirip, öğrenmeyi artırmaktadır. Seçilen materyalin ve buna bağlı olarak uygulanacak olan öğrenme - öğretme kuramının da hedeflenen kazanımlara ve sınıf düzeyine uygunluğu göz önünde bulundurulmalıdır (Demiralp, 2007:374). Bu nedenle öğrenme öğretme sürecinde kullanılan yöntem ve teknikler de önemlidir. Sosyal Bilgiler dersinde en çok ve etkili olarak kullanılabilecek yöntemler problem çözme, dramatizasyon, soruşturma, gezi-gözlem, tartışma ve soru-cevap gibi yöntemlerdir. Geneline baktığımızda bu yöntemler bireyi soyutluktan kurtarıp somuta doğru yol almalarını sağlamaktadırlar. Zaten öğrenciler de sosyal bilgiler dersini gördükleri dönemde hala somut işlemler dönemindedirler, çevrelerini bir bütün olarak algırlar ve disiplinleri bütünleştirirler (Yanpar, 1994: 44). Yapılan çeşitli araştırmalar, görsel unsurlarla desteklenen ikna ve öğretim uygulamalarının çok daha etkili ve başarılı olduğunu ortaya koymuştur. Görsel unsurlarla; resimler ve karikatürlerle desteklenerek verilen derslerde, öğrencilerin derse olan ilgilerinin ve katılımlarının çok daha yüksek olduğunu, konuları daha iyi kavradıklarını gözlemek mümkündür (Örs, 2007:26). Bu tür görseller bireyleri

odaklanmaya, farklı bakış açısı kazanmaya sevk ettiğinden dolayı eğitimsel faaliyetlerde kullanılmaktadır (Yazıcı, 2006: 661). Karikatürlerin söz konusu amaç doğrultusunda kullanılması öğretmenlerin öğretim planlarına ve tecrübelerine bağlı olarak nitelik kazanacaktır (Uğurel ve Moralı, 2006).

Karikatür İtalyanca cartoons kelimesinden gelmekte ve manası da yüklemek aşırı yüklemek anlamındadır (Göker, 2007: 29). Ayrıca karikatür mizah yapma sanatı olarak (Özer, 2007: 19) tanımlandığı gibi, birey ve toplumdaki olumsuzlukların, çelişkilerin, yanlışlıkların, kötülüklerin eleştirel bir gözle abartılı çizgilerle anlatılması olarak da tanımlanmaktadır (Uslu, 2007: 15). Karikatürün taşıdığı eğitim kaygısı göz önüne alınarak onun eğitimde kullanılabilir en iyi araç ve malzemelerden biri olduğu kabul edilmelidir (Uslu, 2007: 37). Ancak, karikatürlerin Türk eğitim sistemi tarihinde bilimin öğretilmesinde; materyal, dikkat çekici unsur veya öğretim yöntemi olarak etkin kullanılmasına pek sık rastlanmamaktadır (Özalp, 2006: 53). Lakin karikatürün insanı ve hayatı konu almasından yola çıkarak, Hayat Bilgisi, Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler ve diğer tüm derslerde karikatürden yararlanmak olasıdır (Uslu, 2007: 16).

Sosyal Bilgiler öğretimi açısından öğrencilerin bilişsel gelişimlerine katkıda bulunabilmek için öğrencilerde geliştirilmesi gereken yeteneklerin başında yaratıcı ve eleştirel düşünce bulunmaktadır. Yerinde kullanılan bir karikatür sayesinde öğrenci yaratıcı ve eleştirel düşünmeye sevk edilebilir (Durualp, 2006: 55). Çocukların ilgi sürelerinin kısıtlı olmasından dolayı derslerde çabuk sıkılmalarına, ilgilerinin dağılmalarına karşın da kullanımı söz konusu olan karikatürler öğrencilerin uzun süre derse odaklanmış olmalarında pay sahibidir (Uslu, 2007: 16). Ayrıca öğrencilerin görsel zekâlarına hitap eden bir yaklaşımı içeren karikatürleri öğretmen bir ders aracı olarak kullanabileceğini bilmeli ve bu konuda yeterli alışkanlıklar kazanabilmelidir (Kete, Avcu ve Aydın, 2009: 532; Özşahin, 2009: 115). Çünkü nerede, nasıl kullanılacağı bilinmeyen bir ders materyali, öğretim esnasında istenilen sonuca ulaşılmada engel konumunda olabilir.

Araştırmanın Amacı

Araştırma, İlköğretim 7. sınıf, Sosyal Bilgiler dersinde “Ülkeler Arası Köprüler” ünitesinde yer alan Çevre Sorunları konularının öğretiminde karikatürlerin kullanımının, öğrenci başarısına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki problem cümlesine cevap bulunmaya çalışılmıştır.

Problem Cümlesi

İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde “Ülkeler arası köprüler” ünitesinde yer alan Çevre Sorunları konularının öğretiminde karikatür kullanımının, öğrenci başarısına etkisi var mıdır?

YÖNTEM***Araştırmanın Modeli***

Araştırmada, öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili Mamak ilçesinde bulunan Mehmetçik İlköğretim okulunda 7. sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturmak için okul koşullarına ve kurallara uygun olarak 2010 – 2011 eğitim öğretim yılı ikinci yarısında kura yoluyla seçilen iki şube tespit edilmiştir. Araştırmada, daha önceden kura yolu ile oluşturulan gruplar aynen alınmış, Random tekniğinden hareketle gruplardan bir tanesi deney grubu, diğeri de kontrol grubu olarak atanmıştır. Araştırma, 7 – A ile 7 – B şubelerinde birer ünite içerisinde yer alan konu üzerinden iki haftada yürütülmüştür. Öntest uygulanıp iki hafta içerisinde konunun öğretimi yapıldıktan sonra, geçen iki haftanın sonunda sontest uygulanmıştır. Öntest ile Sontest arasındaki zaman dört haftadır. Araştırmanın çalışma grubu, karikatür kullanılacak olan deney grubunda yer alan 13 öğrenci ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı 19 öğrenciden oluşmuştur. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere hangi grupta yer aldıklarına ilişkin herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı; “Ülkeler Arası Köprüler” ünitesi içerisinde yer alan çevre sorunları konularına ilişkin bilgi düzeylerinde yazılan hedef ve davranışlar doğrultusunda hazırlanan ve araştırmanın öntesti ile sontestinde uygulanan çoktan seçmeli 20 sorudan oluşmaktadır. Testin soruları, geçmiş yıllardaki DPY, SBS, OKS sınavlarında sorulmuş çevre sorunları konularıyla alakalı 30 soru içerisinde iki uzman görüşlerine başvurularak seçilmiştir. Testteki soruların geçerlik güvenirlik çalışması, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yapıldığından ayrıca bir geçerlik güvenirlik çalışması yapmaya gerek görülmemiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 17 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kontrol ve deney grupları arasındaki değerlendirmeler için öntestlerden ve sontestlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ilişkili ölçümler için Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılmıştır. Ayrıca deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest puanlarına ilişkin analizlerinde ilişkisiz ölçümler için Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama aşamasında, deney grubunda yer alan her bir öğrenci için çeşitli kaynaklardan araştırılarak seçilen ve çeşitli çevre sorunlarıyla alakalı, 12 adet karikatür belirlenmiştir. Karikatürlerin çevre sorunlarını yansıtıp yansıtmadığı ve öğrencilerin seviyelerine uygunluğu konusunda uzman görüşlerine başvurulmuştur.



Şekil 1. Çalışmada Kullanılan Su Kirliliği, Şehirlerdeki Görüntü Kirliliği ve Hava Kirliliği İle İlgili Karikatür

Deney grubunda yer alan öğrencilere, konunun öğretimi yapılırken, powerpoint ile çevre sorunlarına ait çeşitli görseller sunularak konunun bilişsel düzeyde öğretimi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra öğretim için seçilen karikatürler her bir öğrenciye, A4 kâğıdına bir karikatür gelecek şekilde dağıtılmıştır. Öğrencilere dağıtılan her karikatürün alt kısmında öğrencilere;

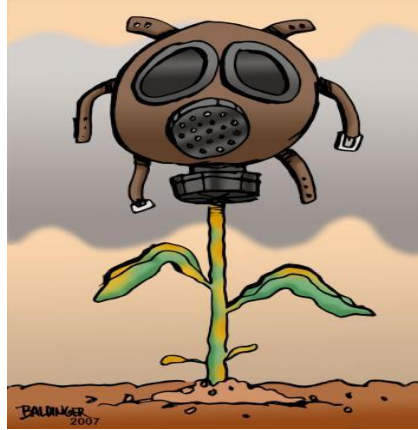
Karikatür hangi amaçla çizilmiştir?

Karikatür hangi çevre sorunuyla ilgilidir?

Karikatürde anlatılmak istenen olay nedir?

Karikatüre hangi ismi vermek isterdiniz?

Sizin karikatüre eklemek istediğiniz bir şey var mı? soruları yöneltilerek öğrencinin konuyla ilgili düşünceleri alınmıştır. Böylelikle öğrencilerin eleştirisel mizah anlayışı ile hazırlanan çevre sorunları ile ilgili karikatürler üzerinden, günümüzde ya da gelecekte karşılaşılabilecekleri çevre sorunlarını ve etkileri algılatılmaya çalışılmıştır.



Şekil 2. Çalışmada Kullanılan Hava Kirliliği İle İlgili Karikatürler



Şekil 3. Çalışmada Kullanılan Su Kaynakları ve Ormanların Yok Olması İle İlgili Karikatürler

BULGULAR

Deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin öntest ve sontestten almış oldukları başarı puanlarının istatistik değerleri Mann Whitney U-testi ve Wilcoxon işaretli sıralar testi uygulanarak analiz edilmiştir. İstatistiksel olarak kabul edilen p değeri 0,05 dir. Analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Öntest Başarı Puanlarının Gruba Göre U- testi Sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney	13	18,54	241,00	97,00	,299
Kontrol	19	15,11	287,00		

Tablo 1’de görüldüğü gibi, deney grubunun öntest başarı puanı sıra ortalaması (18,54), kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanı sıra ortalaması ise (15,11) olarak bulunmuştur. Bulunan p değeri (,299) istatistik anlamlılık değeri olarak kabul edilen 0,05’ den büyük ($p > 0,05$) olduğundan dolayı deney ve kontrol gruplarının öntest puanları arasında

anlamli bir farkin olmadigi saptanmistir. Bu sonuca gore, deney grubu ogrencileri ile kontrol grubu ogrencilerinin uygulama oncesindeki bilgi duzeyleri arasinda belirgin bir fark gozlenmemektedir.

Tablo 2. Sontest Basari Puanlarinin Gruba Gore U- testi Sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Deney	13	24,58	319,50	18.50	0,00
Kontrol	19	10,97	208,50		

Tablo 2’de goruldugu gibi, deney grubunun sontest basari puanı sıra ortalaması (24,58), kontrol grubu ogrencilerinin ki ise (10,97) olarak bulunmüstur. Bulunan p değeri (,000) istatistik anlamlılık değeri olarak kabul edilen 0,05 den küçük ($p < 0,05$) oldugundan dolay deney ve kontrol gruplarının sontest basari puanları arasinda anlamlı bir fark oldugu saptanmistir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, karikatürlerle ders işlenen deney grubundaki ogrencilerin, programda ongöru len yöntemle ders işlenen kontrol grubu ogrencilerine göre başarılarının daha yüksek oldugu gozlenmektedir.

Tablo 3. Deney Grubunun Deney Öncesi ve Deney Sonrası Başarı Testi Puanlarının Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları

Sontest - Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	0 ^a	0,00	0,00	-3,19*	,001
Pozitif Sıra	13 ^b	7,00	91,00		
Eşit	0 ^c				

*Negatif sıralar temeline dayalı

Tablo 3'te görüldüğü gibi, analiz sonuçları karikatürlerle öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin başarı testinden aldıkları uygulama öncesi ve uygulama sonrası puanlar arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($z=3,19$, $p< 0,05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, karikatürle çevre sorunları konularını işlemenin öğrencilerin başarılarını artırmada etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Kontrol Grubunun Deneş Öncesi ve Sonrası Başarı Testi Puanlarının Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları

Sontest -Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	1 ^a	3,50	3,50	-3,72*	0,00
Pozitif Sıra	18 ^b	10,36	186,50		
Eşit	0 ^c				

* Negatif sıralar temeline dayalı

Tablo 4'te görüldüğü gibi, analiz sonuçları programda öngörülen yöntemle öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinden aldıkları uygulama öncesi ve uygulama sonrası puanlar arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($z=3,72$, $p< 0,05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler 7.sınıf dersinde çevre sorunlarının öğretiminde karikatür kullanımının etkililiğinin araştırıldığı bu çalışmanın bulgularına göre; karikatür temelli etkinliklerle işlenen dersin, öğrencilerin akademik başarısı üzerinde pozitif yönde bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygulama sonrasında öğrencilerin sontest puanlarında öntest puanlarına göre yükselme mevcuttur. Çalışmanın bu bulgusu bir çok araştırmacı

(Durualp, 2006; Kılınç, 2006; Özalp, 2006; Aşar, 2007; Kılınç, 2008; Coşkun, 2009; Üner, 2009; Özşahin, 2009; Akengin ve İbrahimoglu, 2010; Aksoy ve diğ.,2010; Ayyıldız, 2010; Evrekli ve Balım, 2010; Palaz 2010) tarafından yapılan çalışmaların sonucuyla örtüşmektedir. Ayrıca, Sosyal Bilgiler dersinde görsel materyal kullanımının öğrenci başarısı üzerinde etkililiğinin araştırıldığı pek çok çalışmada da (Altınışık ve Orhan, 2002; Yaşar, 2004; Kan, 2006) benzer sonuçlar ortaya çıkmış, görsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Akbaba, (2003) "Tarih Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı" isimli çalışmasında görsel ders işlemenin öğrencinin akademik başarısına olumlu etki ettiği sonucuna ulaşmıştır. Ayva (2010) Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme öğretme sürecini öğrenci görüşlerine göre değerlendirmiş ve öğrencilerin "Sosyal Bilgiler öğretmeni olsaydım, eğlendirerek öğtirdim, akıllı tahtayı ve karikatürü kullanırdım. Görsellerle anlatırdım, çünkü çocuklar görsellerde daha iyi anlıyor" şeklindeki ifadelerine ulaşmıştır.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

Sosyal Bilgiler dersinde, karikatür kullanımının öğrenci başarısına yönelik olumlu etkisi göz önüne alınarak, karikatürler uygun konu ve buna bağlı olarak uygun zamanda kullanılmalıdır.

Sosyal bilgiler dersi müfredatı içerisinde yer alan konuların uygunluğu da dikkate alınarak görsel materyal kullanımı özendirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Karikatür kullanımı öğrencilerin sıkılmadan ve eğlenceli bir şekilde ders işlemeleri için uygun bir materyaldir. Ayrıca karikatürlerin, öğrencileri eleştirel olarak çeşitli konulara yoğunlaştırdığı bilinen bir gerçektir. Bu yüzden derslerin daha ilgi çekici hale getirilmesi ve öğrencilerin eleştirel bakış acısı kazanmaları için kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akbaba, B. (2003). *Tarih öğretiminde fotoğraf kullanımı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akdağ, H. (2009). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 1-14.
- Akengin, H. ve İbrahimoglu, Z. (2010). Sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve derse ilişkin görüşlerine etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 1-20.
- Aksoy, B., Karatekin, K., Kuş, Z. ve Sönmez, Ö. F. (2010, Mayıs). *Sosyal bilgiler öğretiminde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi*. IX. Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 20-22 Mayıs 2010, Elazığ.
- Altınışık, S. ve Orhan, F. (2002). Sosyal bilgiler dersinde çoklu ortamın öğrencilerin akademik başarı ve derse karşı tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 41-49.
- Avşar, S. (2007). *Tarih öğretiminde karikatür imgesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ayva, Ö. (2010). Sosyal bilgiler dersi öğrenme öğretme süreci ile ilgili öğrenci görüşleri, *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 11-13 November Antalya.
- Ayyıldız, N. (2010). *Coğrafya öğretiminde karikatür materyali kullanımının öğrenci başarısına etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Coşkun, A. S. (2009). *Fen bilgisi öğretiminde karikatür kullanımının başarı, motivasyon ve tutumlar üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Demiralp, N. (2007). Coğrafya eğitiminde materyaller ve 2005 coğrafya dersi öğretim programı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 373-384.
- Duralp, E. (2006). *İlköğretimde sosyal bilgiler öğretiminde karikatür kullanımı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Evrekli, E. ve Balım, A. G. (2010). Fen ve teknoloji öğretiminde zihin haritası ve kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve sorgulayıcı öğrenme becerileri algılarına etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED)*, 1(2), 76-98.
- Göker, Y. (2007). Karikatür ve eğitim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 84(7), 29-34.

- Kan, Ç. (2006). Etkili sosyal bilgiler öğretimi arayışı, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 537-544.
- Kete, R., Avcu, T. ve Aydın, A. (2009). Öğretmen adaylarının çalışma yapraklarında karikatür kullanımına ait tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 531-540.
- Kılınç, A. (2008). *Öğretimde mizahi kavramaya dayalı Bir materyal geliştirme çalışması: Bilim karikatürleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kılınç, K. (2006). *Tarih öğretiminde karikatür materyali kullanımının öğrenci başarısına etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Örs, F. (2007). Karikatür ve eğitim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 84(7), 26-28.
- Özalp, I. (2006). *Karikatür tekniğinin fen ve çevre eğitiminde kullanılabilirliği üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Özer, A. (2007). Karikatür ve eğitim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 84(7), 19-25.
- Özşahin, E. (2009). Karikatürlerle coğrafya öğretimi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 20, 101-122.
- Palaz, T. (2010). *İlköğretim 8. sınıf T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinde karikatür kullanmanın öğrenci başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uğurel, I. ve Moralı, S. (2006). Karikatürler ve matematik öğretiminde kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(170), 47-66.
- Uslu, A. (2007). Karikatür ve eğitim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 84(7), 35-37.
- Uslu, H. (2007). Eğitimde karikatür. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 84(7), 15-18.
- Üner, İ. (2009). *İlköğretim okullarında karikatürle öğrenmenin öğrencilerin başarı ve tutum düzeyine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yanpar, T. Ş. (1994). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde akademik benlik kavramı, ders içi öğrenme ve ders dışı çalışma yolları ile başarı ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 43-48.
- Yaşar, O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde görsel materyal kullanımı ile coğrafya konularının eğitimi ve öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 163.
- Yazıcı, K. (2006). Sosyal bilgilerde kullanılan görsel araçlar: Haritalar- küreler, resimler, tablolar ve grafikler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 651-662.

SUMMARY

The purpose of this study is to analyze the effects of using cartoons on the students' success while teaching the issues of environmental problems in the "Bridges between

the Countries” unit in the Social Studies Cours of 7th grade students. A total of 13 experimental group students and 19 control group students who are the members of 7th class in Mehmetçik Primary School in Ankara/Mamak participated in the study. To establish the target population of the study 2 different classes were selected randomly according to the school environment and school administration in the second term of the academic year of 2010 – 2011. The groups which had been established earlier were taken and one of them was made experimental group and the other one was made control group according to random sampling method. Quasi-experimental study with pre-test, post-test, control group figures were used in the research. The research was carried out in the defined classes for two weeks. After applying the pre-test and teaching the subject in two weeks time, posttest was applied at the end of two week-time. The time spent between pre-test and post-test was 4 weeks. The cognitive level of learning the subject was enabled by showing various visuals to the students in the experimental group through power point while teaching the subject. After that all the cartoons were delivered to all the students one by one (one cartoon in one A4 paper) by directing the questions such as:

- *For what purpose was the cartoons drawn?*
- *Which environmental problems are the cartoons related to?*
- *What is the event in the cartoons?*
- *What name would you give to the cartoons?*
- *Is there anything that you would like to add to the cartoons?*

The students’ opinion was seen. Thus, with the help of the cartoons about environmental pollution which were prepared with a critical sense of humor, the environmental problems that they might come across today or in the future and their effects were tried to be explained. The data collecting tool of the research was consisted of 20 multiple choice questions which were prepared according to the target behaviors written in the knowledge level of the environmental problem issues of “Bridges Between Countries” unit and applied in the pre-test and post-test of the research. The test questions were selected according to two experts’ opinions, among 30 questions which had been asked

in the DPY, SBS and OKS exams of previous years. The data was analyzed with SPSS 17 package program. For the related measurements for the evaluation of the data derived from pre-tests and post-test for the analyses between the control and experimental groups, Wilcoxon signed-rank test was used. On the other hand, Mann Whitney U-test was used for the unrelated measurement in the analyses about pre-test and post-test points of control and experimental groups. Results mirrored that the lessons which are carried out via cartoons based activities had a positive effect on students' academic achievement. The post-test points of the students increased when compared to their pre-test points. This finding is parallel to the findings of studies carried out earlier by various researchers. Moreover, results of a number of studies focusing on the effects of using visuals in Social Studies Course on student success had similar findings and it was concluded by these studies that using visual materials had a positive effect on students' academic achievement.